

Lesnická
a dřevařská
fakulta

29. 5. 2015, Zvolen
Připravil: Ing. Josef Divín

The effect of quality of elevation data and land use on hydrological modelling

Ústav hospodářské úpravy lesů a aplikované
geoinformatiky (LDF)

MENDELU v Brně

Mendelova
univerzita
v Brně

Úvod

- K simulaci proudění v tocích je zapotřebí množství vstupních faktorů, které více či méně ovlivňují charakter toku. Jedním z nejdůležitějších vstupů jsou výškopisná data.
- Existuje řada zdrojů výškopisných dat, od geodetického měření po metody založené na dálkovém průzkumu země (DPZ), např. letecké laserové skenování (LLS) s využitím technologie LiDAR (Light Detection And Ranging)
- Při použití dat získaných různou metodou (DMR 4G, vrstevnice ZABAGED, LLS), může dojít k určité odchylce, která může ovlivnit výslednou simulaci.

strana 3

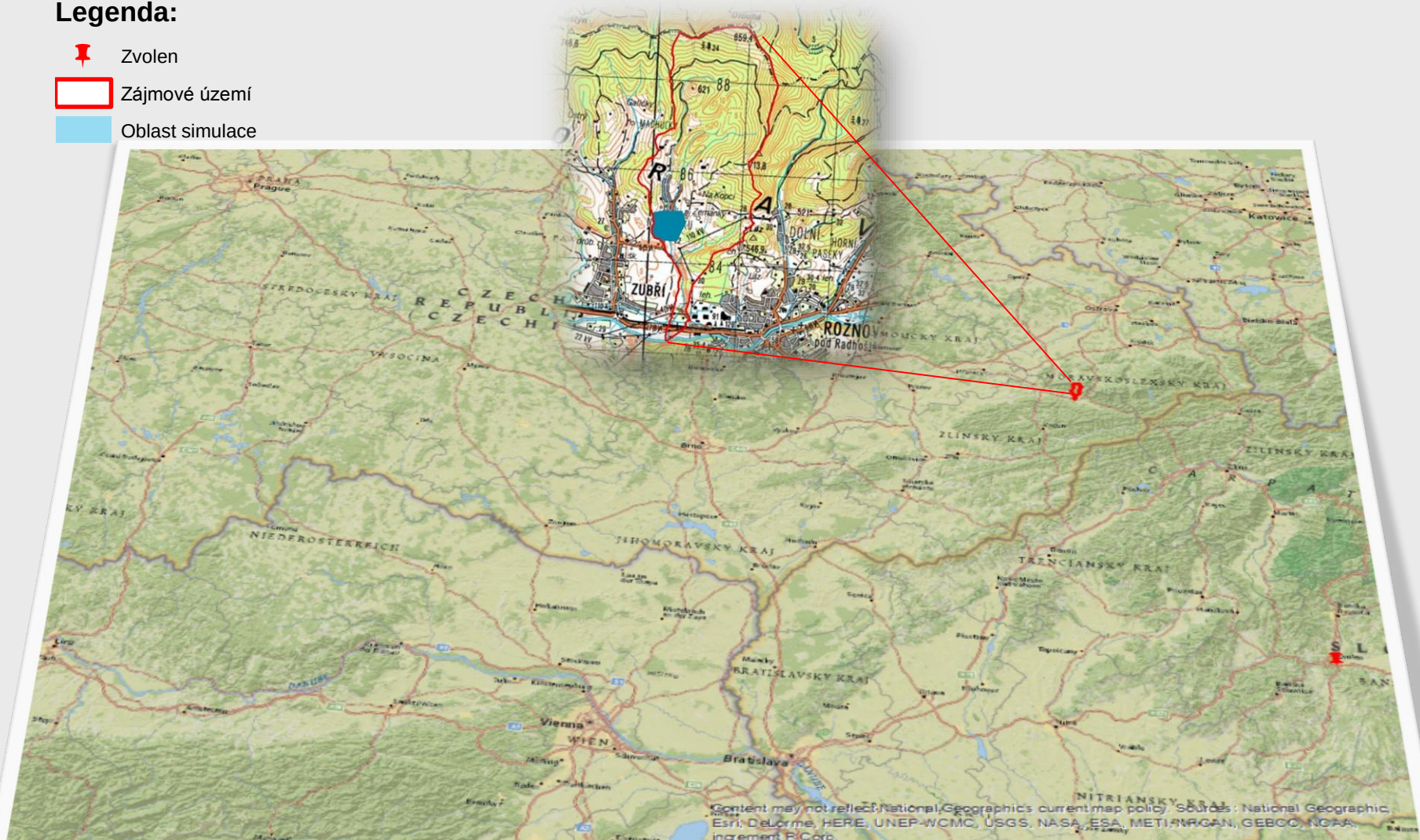
 Zvolen

Zvolen

Zájmové území

Oblast simulace

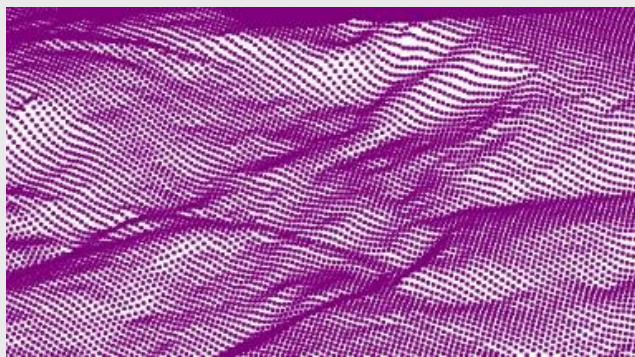
- Plocha povodí [km²] 11.25
- Území vlastní simulace [ha].....41.75
- N-leté průtoky QN [m³.s⁻¹]

N	1	2	5	10	20	50	100
	4,40	8,52	15,5	22,0	29,4	40,8	50,8

- Nadmořská výška: 350- 600 m n.m.

- výškopisné modely:
  - Vrstevnice z geodatabáze ZABAGED
  - Digitální model reliéfu 4. generace (DMR 4G)
  - Data z letecké laserové skenování (LLS)

DMR 4G

LLS

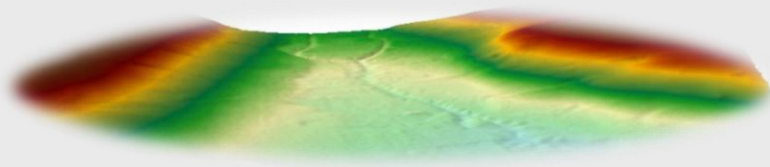

Vrstevnice

- Pro simulaci srážko-odtokových poměrů byly vybrány reprezentativní srážky ze srážkoměrné stanice.
- Jednalo se o srážkové úhrny ze dne 15.5.2014 a 16.5.2014 kdy došlo k intenzivnímu dešti, při kterém napršelo 130 mm srážek. Srážky byly poskytnuty v 30 minutovém intervalu.

- Pro simulaci v hydrologickém modelu HEC-RAS jsou zapotřebí digitální modely terénu (DMT) vytvořené jak ve formě nepravidelné trojúhelníkové sítě (TIN) tak v klasickém gridovém formátu
- Pro srážko-odtokový model v programu HEC-HMS je pro pre-procesing vhodné DMT v gridovém formátu

Grid DMT

Nepravidelné trojúhelníková síť (TIN) DTM

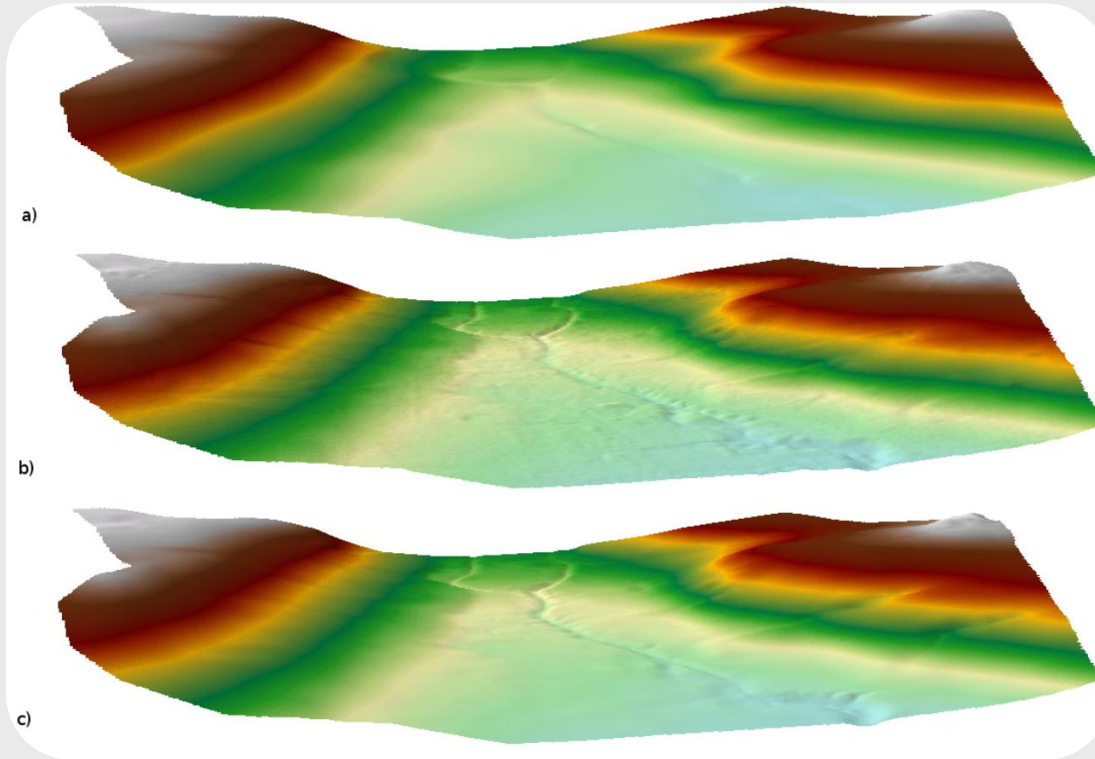

- Pro výpočet přímého odtoku byla použita metoda CN-křivek, jedná se o jednu z nejpoužívanějších metod. Hodnota CN se pohybuje v rozsahu (0-100) pro dané povodí. Hodnota, která je blízká 100, je u téměř nepropustných povodí. Běžné hodnoty se pohybují v rozmezí 55-85.
- Výhodou metody CN-křivek je jednoduchost a nenáročnost na vstupní data. Mezi nevýhody patří nerespektování změn odtokových podmínek při různých intenzitách deště.

Využití půdy		Čísla odtokových křivek - CN podle hydrologických skupin půd			
		A	B	C	D
1 Úhor čerstvě zkeypřený		77	86	91	94
2 Louky		30	58	71	78
3 Křoviny s pokryven > 75 %		30	48	65	73
4 Komunikace	40 dlážděné, živičné	83	89	92	93
	41 makadamové, štěrkové	76	85	89	91
	42 nezpevněné, hliněné	72	82	87	89
5 Lesy		36	60	73	79
6 Nepropustné plochy		98	98	98	98

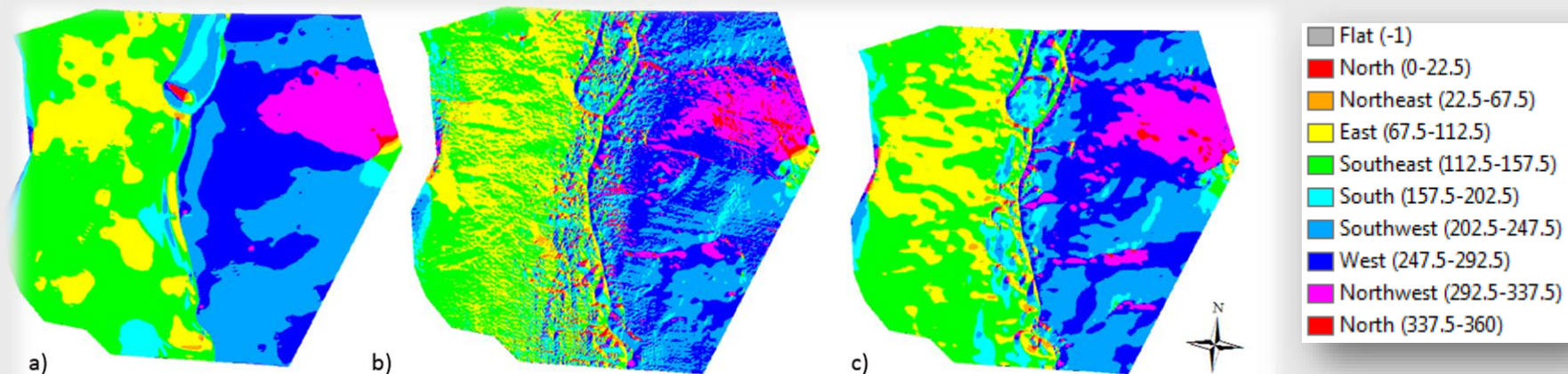
Čísla odtokových křivek-CN (Janeček et. Kol. 2007)

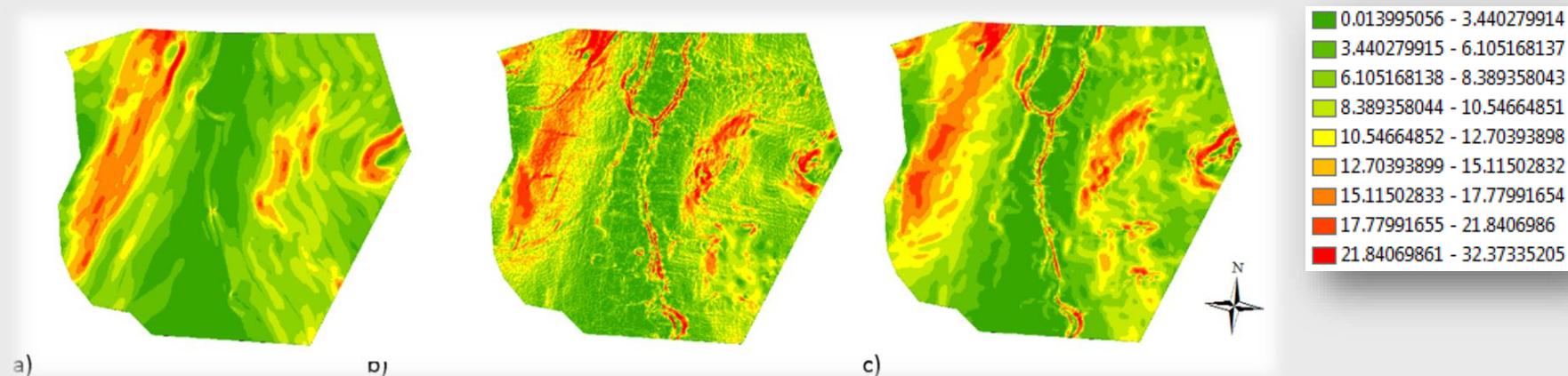
c)
DMT vytvořené z rozdílných vstupních výškopisných dat:
a) vrstevnice ZABAGED b) LLS c) DMR 4G

Použití rozdílných vstupních výškopisných dat k vytvoření DMT má vliv na jeho detaily, a proto může mít vliv i na výslednou hydrologickou simulaci

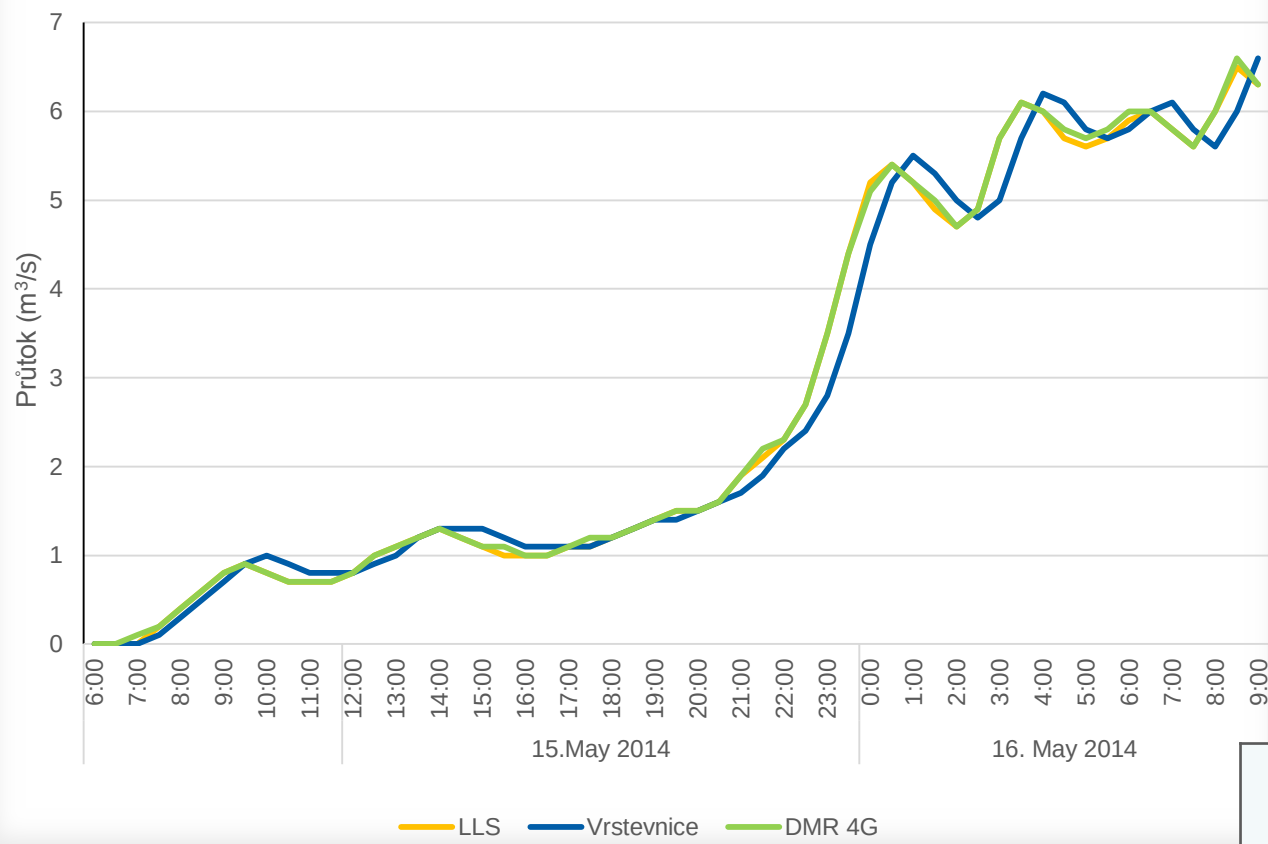
Analýza expozice na DMT vytvořeno z různých výškopisných dat:

a) vrstevnice ZABAGED b) LLS c) DMR 4G

Analýza sklonitosti na DMT vytvořeno z různých výškopisných dat:

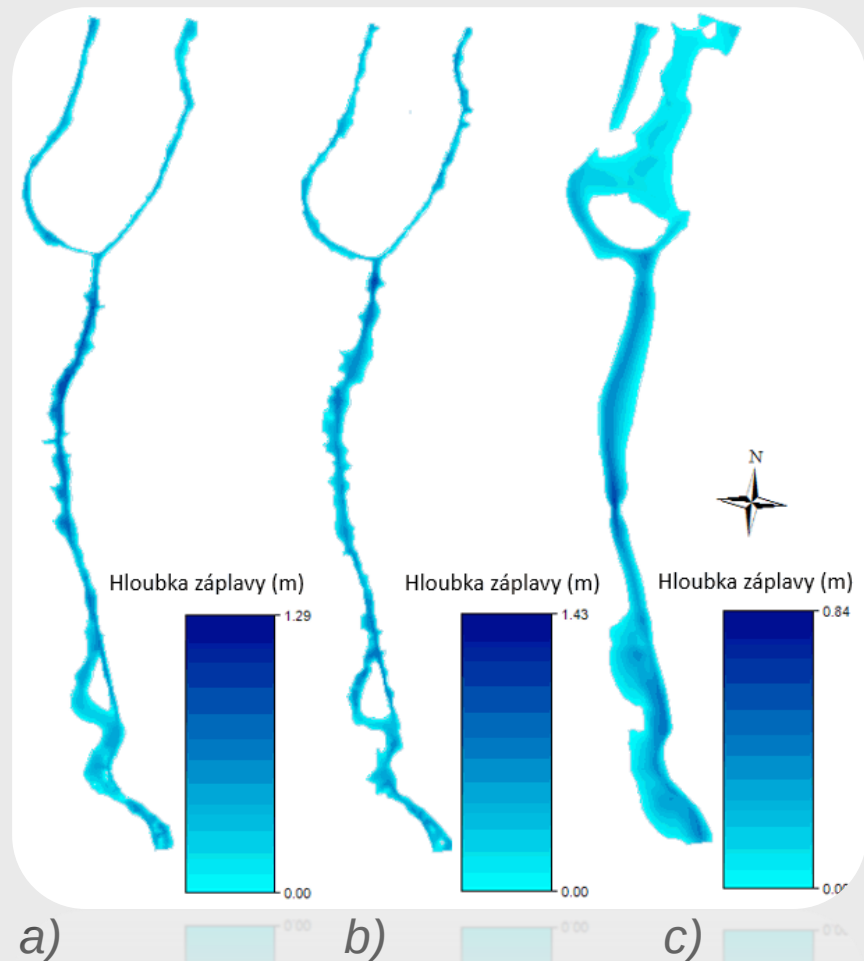
a) vrstevnice ZABAGED b) LLS c) DMR 4G

Při použití různých výškopisných dat dochází u srážko-odtokových poměrů k malým odchylkám

Vliv rozdílných zdrojových dat na srážko-odtokové poměry

	Doba kulminace (h)	Průtočné množství (m^3/s)
Vrstevnice	9:00	6.6
LLS	8:30	6.5
DMR 4G	8:30	6.6

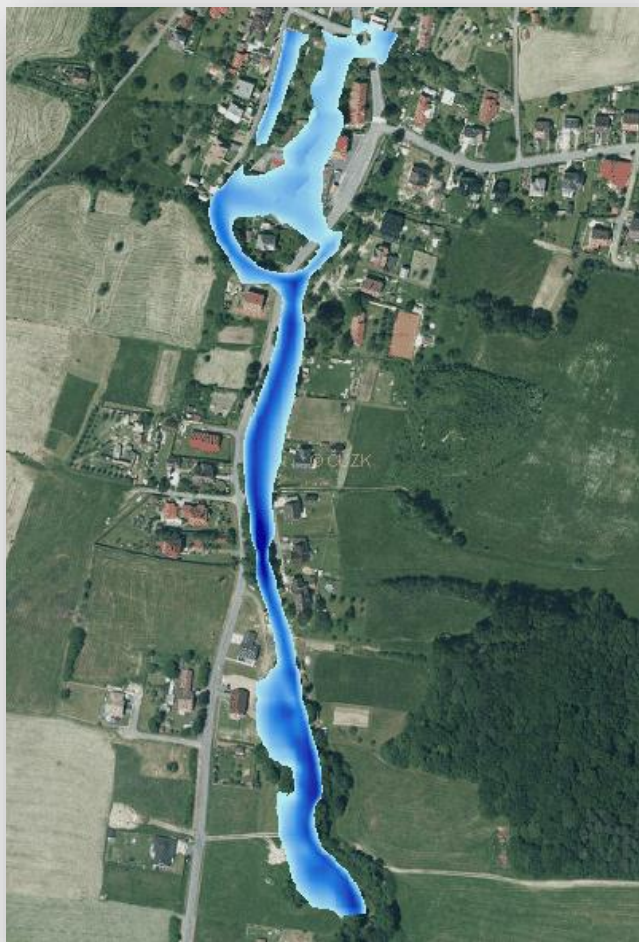

Při použití různých výškopisných dat je patrná odlišnost mezi simulacemi. Rozdílnost výsledné záplavové oblasti je patrná z rozlohy i hloubky záplavové oblasti :

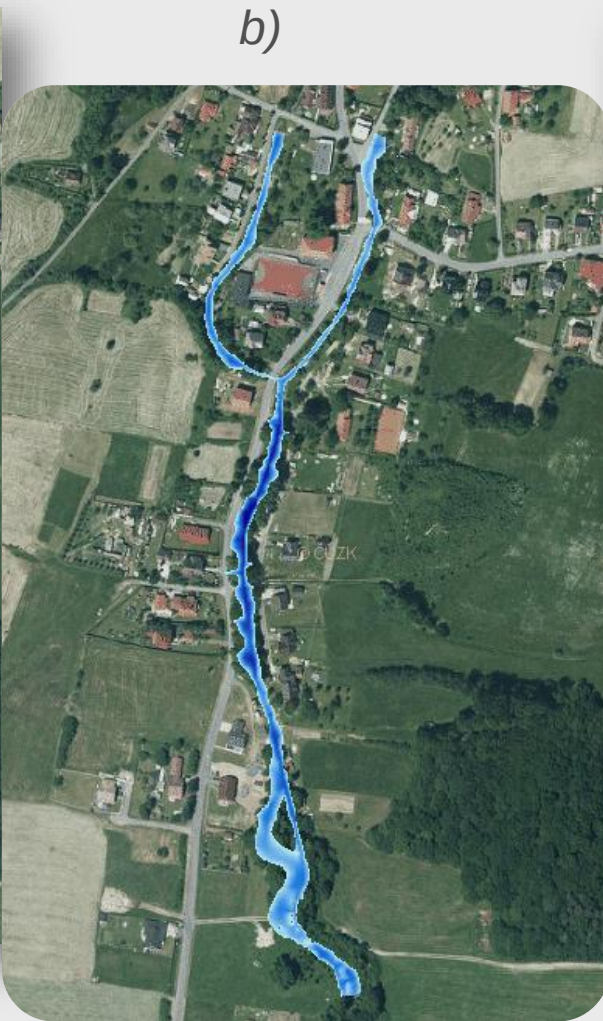
	Záplava hloubka (m)	Záplava rozloha (ha)
DMR 4G	1.29	0.789
LLS	1.43	0.788
Vrstevnice	0.84	1.851

Vliv rozdílných zdrojových dat. Záplavová oblast vytvořena z: a) DMR 4G b) LLS c) vrstevnice

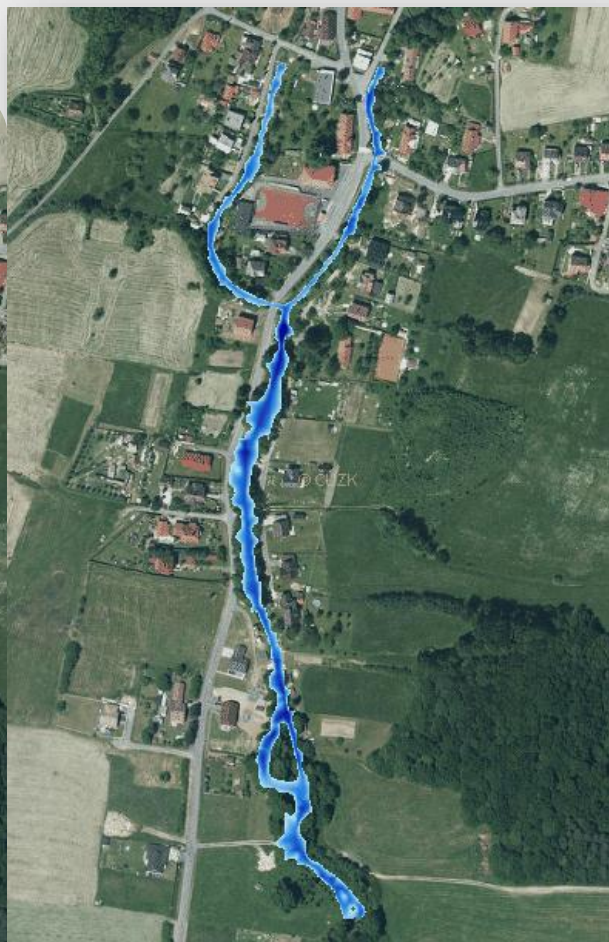

a)

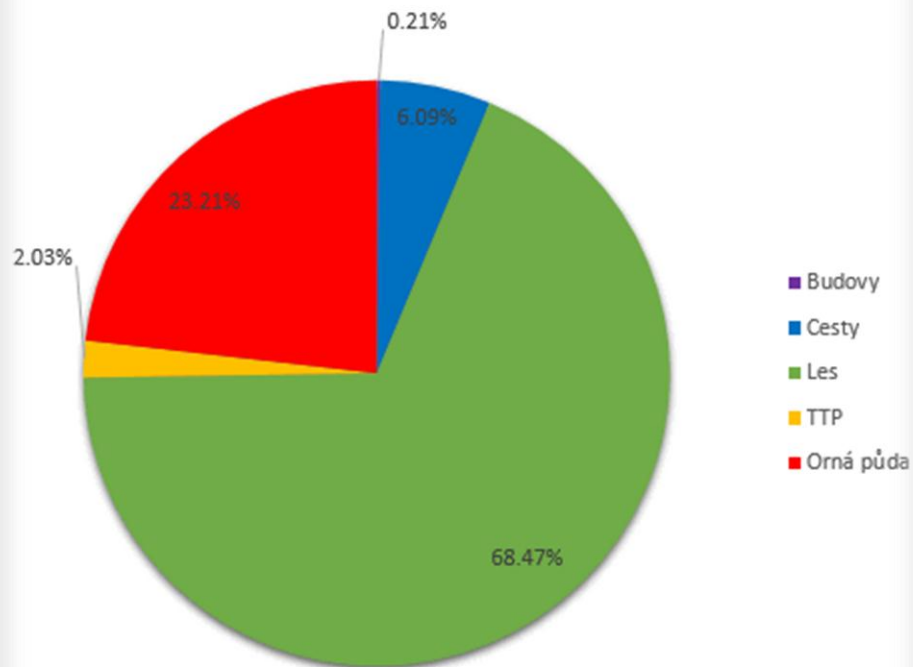
b)

c)

Vliv rozdílných zdrojových dat. Záplavová oblast vytvořena z: a) Vrstevnic b) DMR 4G c) LLS (Ortofoto ČUZK)

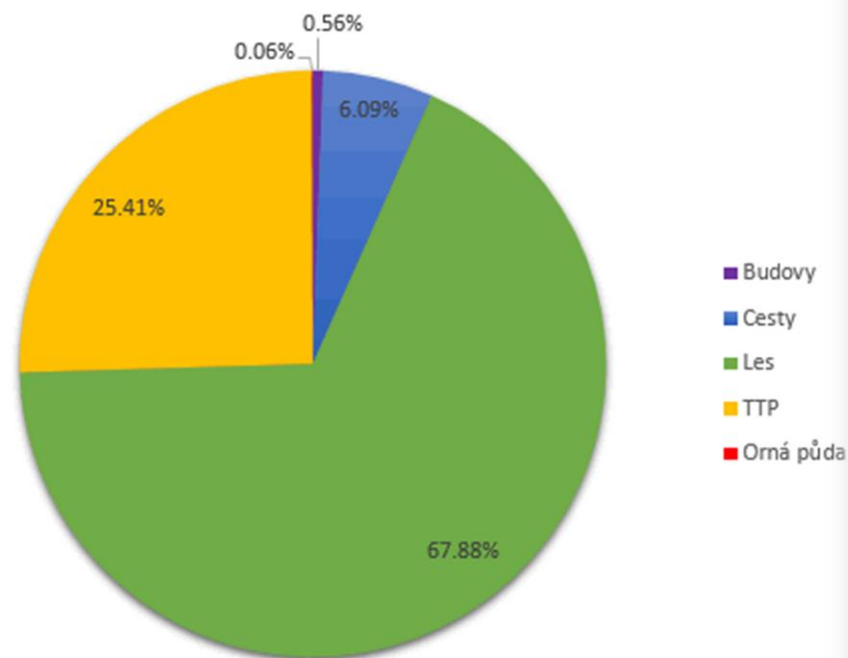
Land Use 50 léta 20 století

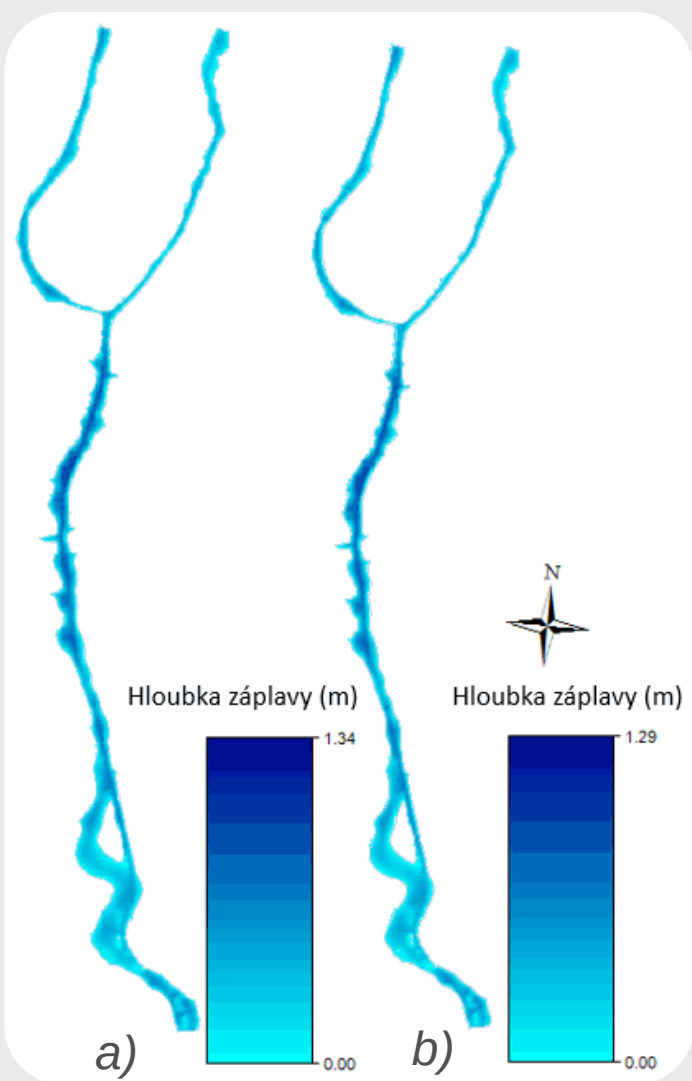

Land Use 50 léta 20 století	Rozloha (km ²)
Budovy	0.021
Cesty	0.622
Les	6.998
TTP	0.207
Orná půda	2.372

Land Use současnost	Rozloha (km ²)
Budovy	0.057
Cesty	0.622
Les	6.939
TTP	2.597
Orná půda	0.006

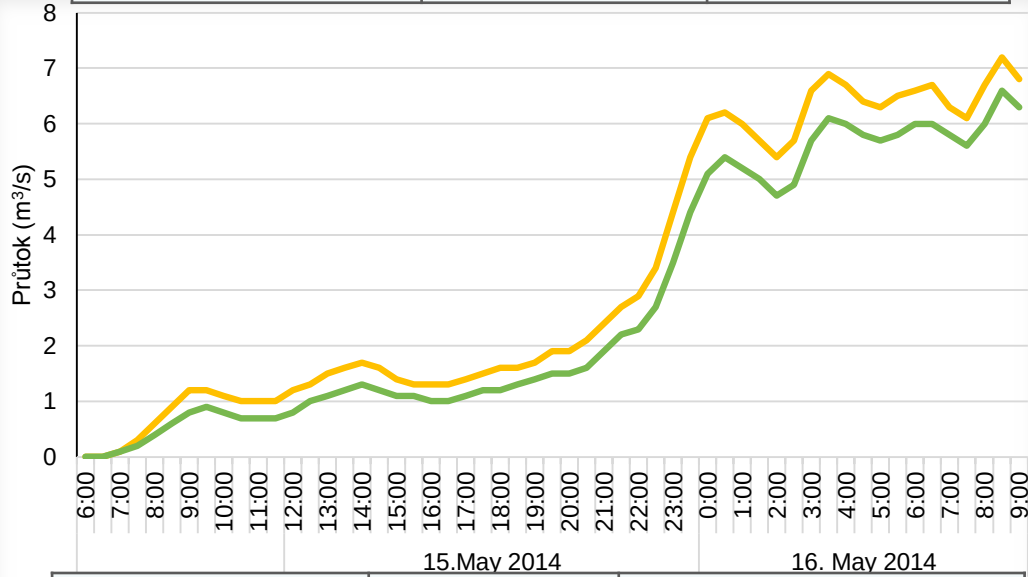
Land Use současnost

Záplavová oblast : a) Land Use 50 léta 20 století b) Land Use současnost

	Doba kulminace (h)	Průtok (m³/s)
Land Use současnost	8:30	6.6
Land Use 50 léta 20 století	8:30	7.4

	Hloubka záplavy (m)	Záplavová oblast(ha)
Land Use současnost	1.29	0.789
Land Use 50 léta 20 století	1.34	0.810

- Digitální model terénu je jedním z důležitých vstupů do srážko-odtokových a hydrodynamických modelů a může mít zásadní vliv na výslednou simulaci
- Vstupní výškopisná data mají přímý vliv na hloubku tak na rozlohu dané výsledné simulace
- V současné době s vyšší přesností výškopisných souborů jsou pro hydrologické modelování nejvhodnější data pořízená leteckým laserovým skenováním
- Land Use na modelování má velký vliv a může značně ovlivnit výslednou simulaci

Děkuji za pozornost